

ГИМНАЗИЈА
РАЗРЕД: ПРВИ
СМЈЕР: РАЧУНАРСКО-ИНФОРМАТИЧКИ
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЛИКОВНА КУЛТУРА

Годишњи број часова: 36

Седмични број часова: 1

СВРХА НАСТАВНОГ ПРЕДМЕТА

Развијање свијести о значају умјетности и креативног изражавања, сензибилитета за естетику, за разумијевање и вредновање дјела ликовне умјетности. Унапређење личних стваралачких компетенција ученика.

ОПШТИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- Надоградња теоретских и практичних знања из ликовне културе стечених у основној школи;
- Упознавање различитих ликовних области кроз вријеме и простор; савладавање ликовног језика;
- Подизање нивоа ликовне и опште културе ученика/ца.
- Подстицање стваралчких потенцијала ученика и да сваки ученик буде у ситуацију да користи и унапређује властите стваралачке могућности.

ПОСЕБНИ ЦИЉЕВИ ПРЕДМЕТА

- Пружање прегледа развоја, извора и распрострањености умјетничких стилова;
- Пружање спознаје општих и појединих историјских стилова;
- Повећање осјетљивости за опште и национално културно-историјско наслеђе, а тиме и његово вредновање, чување и заштиту;
- Утицај на формирање свијести код ученика о универзалности умјетничког језика;
- Оспособљавање за самостално доживљавање, разумијевање и тумачење умјетности;
- Његовање и развијање способности ликовног изражавања;
- Развијање смисла за склад, ред и хармонију;

- Његовање критичког мишљења и развијање способности процјењивања моралних вриједности и формирање хумане и моралне личности,
- Стварање интересовања и потребе за посјеђивањем изложби, галерија, музеја;
- Развијање смисла за поштовање, очување и његовање културних тековина и умјетничких споменика.

НАСТАВНЕ ТЕМЕ:

1. Општи појмови у ликовној умјетности
2. Умјетност праисторије и старих цивилизација
3. Умјетност старог вијека
4. Умјетност средњег вијека
5. Умјетност новог вијека
6. Модерна и савремена умјетност
7. Цртање, свјетлост и сјенка у умјетничком обликовању
8. Фотографија
9. Боја и валер
10. Графички дизајн
11. Филм и цртани филм
12. Пројекат ученичког самосталног рада

Наставна тема: Општи појмови у ликовној умјетности			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - наведе дефиниције умјетности и ликовне умјетности; - наведе основне разлике између ликовних и других умјетности; - разликује дјела сликарства, скулптуре, архитектуре и примијењене умјетности;	Ученик ће: - се критички изражавати у вези појединог умјетничког дјела, стила, умјетника или периода у умјетности.	Предмет: Историја Географија	Тема: Увод у историју (Повезивање историјских периода (антика, средњи вијек, ренесанса) са развојем стилова у умјетности и културним контекстом) Опште физичко-географске одлике Земље

- објасни утицаје на формирање различитих стилова у историји умјетности.		Српски језик и књижевност	(Утицај географских фактора (положај, ресурси) на умјетност) Увод у тумачење књижевности (Поређење и анализа умјетности кроз књижевне описе и стилове)
		Музичка култура	Увод у предмет, музика и друштво (Поређење стилова и изражајних средстава у музици и ликовној умјетности)

Наставна тема: Умјетност праисторије и старих цивилизација			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - наведе сличности, разлике као и међусобни утицај умјетности праисторије, Месопотамије, Египта, Персије, егејске области и умјетности далеког истока и средње и јужноамеричких домородачких народа; - протумачи и преиспита природне и друштвене услове одређене умјетничке епохе, периода и стила; - препозна и разликује основне стилске карактеристике сликарства, вајарства и	Ученик ће: - се критички изражавати у вези појединог умјетничког дјела или периода у умјетности; - самостално користити литературу и интернет за истраживање задате теме; - препознати и објаснити значај појединих цивилизација и умјетничких дијела.	Предмет: Историја Географија Православна вјеронаука	Тема: Праисторија – првобитна људска заједница (Улога историјског контекста у разумијевању настанка и развоја праисторијске умјетности и старих цивилизација) Утицај географских фактора (Истраживање како климатски и просторни услови обликују архитектуру и умјетност) Свето откривење (Библијски мотиви у умјетничким

архитектуре, наброји и анализира најзначајнија дјела.		Српски језик и књижевност	дјелима – примјери у сликарству и вајарству) Комуникација и језик (Истраживање сличности и разлика између ликовне и књижевне умјетности, поређење тема и стилова; Анализа књижевних текстова са митолошким мотивима)
---	--	---------------------------	---

Наставна тема: Умјетност старог вијека			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинише сличности, разлике и међусобни утицај умјетности античке Грчке и Рима; - препозна и класификује стилске карактеристике, анализира и наброји најзначајнија дјела и умјетнике; - утврди и аргументовано заступа свој став о естетском доживљају археолошких налазишта, умјетничких дјела, споменика културе и објеката у окружењу. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - посматрати умјетничка дјела старог вијека, дискутовати о њима, анализирати их и упоређивати њихове стилске и садржајне одлике. 	<p>Предмет:</p> <p>Историја</p> <p>Географија</p> <p>Српски језик и књижевност</p>	<p>Тема:</p> <p>Стари вијек Стара Грчка и Хеленизам Стари Рим (Политички, друштвени и културни развој Грчке и Рима; Утицај историјских догађаја на умјетност и архитектуру)</p> <p>Опште физичко-географске одлике Земље (Утицај географског простора на развој умјетности)</p> <p>Књижевност старог вијека (Антички драмски и филозофски текстови као подстицај за дјела у ликовној умјетности)</p>

		<p>Математика</p> <p>Музичка култура</p>	<p>Пропорционалност (Инжењерски и геометријски принципи у античкој архитектури (стубови, пропорције, конструкције); Техничка достигнућа као темељ умјетничке израде)</p> <p>Музика праисторије и старог вијека</p>
--	--	--	--

Наставна тема: Умјетност средњег вијека			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - наброји и протумачи природне и друштвене услове током средњег вијека; - препозна и вреднује основне стилске и тематске одлике византијске, старохришћанске, српске средњовјековне умјетности, исламске умјетности, романичке и готичке умјетности; - објасни карактеристике сликарства, вајарства и архитектуре средњег вијека; - наброји најзначајнија дјела и умјетнике средњег вијека. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознати особине Византије, романике, готике и исламске умјетности; - анализирати, упоређивати и дискутовати о дјелима средњег вијека. 	<p>Предмет:</p> <p>Историја</p> <p>Православна вјеронаука</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Музичка култура</p>	<p>Тема:</p> <p>Рани средњи вијек Развијени и позни средњи вијек Јужно-словенске државе и народи у средњем вијеку (Друштвено-политичко окружење на развој културе у Европи, Византији и српској држави)</p> <p>Свете тајне и Света Литургија (Религијска инспирација у умјетности; Разлике између хришћанске и исламске умјетности)</p> <p>Средњевијековна књижевност (Повезаност средњовјековне књижевности са визуелним умјетностима; Симболика и језик у умјетничким дјелима и текстовима)</p> <p>Музика средњег вијека (Веза између духовне музике и архитектуре средњег вијека)</p>

Наставна тема: Умјетност новог вијека			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинише природне и друштвене услове за настанак ренесансе, барока, неокласицизма, романтизма и реализма; - препозна и објасни основне стилске карактеристике сликарства, вајарства и архитектуре, анализира и наведе најзначајнија дјела и умјетнике у западној Европи и на нашим просторима. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознати особине ренесансе, барока, неокласицизма, романтизма и реализма; - посматрати, анализирати, упоређивати и дискутовати о дјелима новог вијека. 	<p>Предмет:</p> <p>Историја</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Математика</p> <p>Музичка култура</p>	<p>Тема:</p> <p>Нови вијек; Европа и свијет од XV до XVIII вијека, Јужнословенски народи од XV до XVIII вијека (Друштвене, економске и политичке промјене од ренесансе до реализма)</p> <p>Хуманизам и Ренесанса (Литерарни и умјетнички правци; анализа стилских паралела између књижевности и визуелних умјетности)</p> <p>Пропорционалност (Примјена перспективе, пропорција и симетрије у сликарству и архитектури)</p> <p>Музика ренесансе Музика барока и рококоа Музика преткласике и класике Музика романтизма (Повезаност музике са умјетничким епохама; развој музичких облика у складу са стилским токовима)</p>

Наставна тема: Модерна и савремена умјетност			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинише услове који су довели до настанка стилова и праваца модерне и савремене умјетности; - препозна и објасни основне стилске карактеристике сликарства, вајарства и архитектуре, наведе најзначајнија дјела и умјетнике импресионизма, постимпресионизма, умјетничких праваца 20. вијека и савремене умјетности у свијету и код нас; - представи одговарајућим ликовним техникама неки од умјетничких стилова и праваца модерне и савремене умјетности. 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - упознати особине модерне и савремене умјетности (импресионизма, постимпресионизма, експресионизма, фовизма и кубизма); - извршити критичку анализу на дјелима модерне и савремене умјетности. 	<p>Предмет:</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Музичка култура</p>	<p>Тема:</p> <p>Лектира (Модернизам и авангарда у књижевности и ликовној умјетности)</p> <p>Импресионизам, Музика 20. вијека Џез и популарна музика (Паралеле у музици и сликарству (апстрактна музика, експресионизам, минимализам); заједнички утицај умјетничких покрета)</p>

Наставна тема: Цртање, свјетлост и сјенка у умјетничком обликовању			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - компоује линијом, као основним ликовним елементом, и савладати технику визирања; - цртачким техникама представити предмете пропорционално; 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - уочити елементе цртежа и његове карактеристике; - креирати цртеж користећи цртачке елементе и начине цртања. 	<p>Предмет:</p> <p>Математика</p>	<p>Тема:</p> <p>Пропорционалност, Линеарна функција, Планиметрија</p>

- примијени поступак геометризаације у овликовању ликовне форме.		Рачунарство и информатика	(Основне геометријске форме (круг, квадрат, троугао) и примјена златног пресека и симетрије у цртежу) Интернет, комуникационе технологије и сигурност на интернету (Пренос цртежа у дигитални формат и коришћење векторске графике (линија, форма, композиција))
--	--	---------------------------	--

Наставна тема: Фотографија			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - објасни историјски развој фотографије; - ствара употребом фототоапарата композиције кроз медиј фотографије; - дефинише механичко хемијски процес настанка фотографије; - прикаже вишеструку намјену и примјену фотографије.	Ученик ће: - објаснити особине и елементе фотографије и њену развој кроз историју; - реализовати композицију фотографију.	Предмет: Историја Српски језик и књижевност	Тема: Увод у историју (Фотографија као свједочанство друштвених и културних промјена) Некњижевни текстови (Повезивање фотографије са књижевним текстом и ликовним изразом)

Наставна тема: Боја и валер			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - креира ликовну композицију бојом и валером;	Ученик ће: - изградити сликарски рад примјеном	Предмет: Биологија	Тема: Систематика и разноврсност биљака (Боје у природи: камуфлажа, сигнализација, опрашивање;

<ul style="list-style-type: none"> - представи сликарским техникама предмете пропорционално; - дефинише и примијени контуру и фактуру; - препозна и дефинише боју као физичко својство свјетлости; - препозна и именује парове комплеметарних редова; - објасни појам валера, валерских односа и валерских кључева; - дефинише топле и хладне боје као и њихов међусобни утицај и визуелно дејство на изглед облика. 	<ul style="list-style-type: none"> - ликовних и сликарских елемента; - изложити свој рад и образложити избор боја и валера у складу са идејом композиција. 		структура и текстура биолошких облика као инспирација за фактуру у сликарству)
--	--	--	--

Наставна тема: Графички дизајн			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
<p>Ученик ће бити способан да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - дефинише улогу дизајна у савременом свијету; - разликује пиктограмско, идеограмско слоговно и гласовно писмо; - примјени и употреби комбиновање слике и текста у креирању дизајнерског рјешења; - расправља аргументовано о дигиталним 3Д технологијама; - креира дигитални модел у софтверима за 3Д моделирање; 	<p>Ученик ће:</p> <ul style="list-style-type: none"> - објаснити особине и врсте графичког дизајна; - осмислити - лого са словима, примјеном 3Д штампачима и 3Д скенером. 	<p>Предмет:</p> <p>Рачунарство и информатика</p> <p>Српски језик и књижевност</p> <p>Историја</p>	<p>Тема:</p> <p>Интернет, комуникационе технологије и сигурност на интернету (Рад у софтверима за 3D моделовање и обрада слике и текста у графичким програмима)</p> <p>Комуникација и језик, Језичка слика свијета и мјесто српског језика међу свјетским језицима</p> <p>Увод у историју</p>

- припрема за 3Д штампу и изводи штампање.			Праисторија-првобитна људска заједница, Стари вијек (Историја писма и комуникације; значење симбола, пиктограма и идеограма у визуелној комуникацији; употреба текста у креативном изражавању; Развој писма у различитим цивилизацијама)
--	--	--	---

Наставна тема: Филм и цртани филм			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - издвоји врсте композиција у филму; - употребијести ликовне елементе и филмске елементе у свом раду.	Ученик ће: - примјенити елементе филма; - у тимском раду креирати краткометражни или документовани филм.	Предмет: Српски језик и књижевност Музичка култура	Тема: Комуникација и језик (Анализа наративних структура у филму и књижевности) Примијењена музика (Улога музике у стварању атмосфере у филму; звук као изражајно средство у визуелној умјетности)

Наставна тема: Пројекат ученичког самосталног рада			
Исходи учења	Активности ученика	Међупредметно повезивање	
Ученик ће бити способан да: - конципира и реализације пројектно истраживања на тему националне културне баштине,	Ученик ће: - индивидуално или у групи учествовати у раду пројектног истраживања, чија тема може	Предмет: Српски језик и књижевност	Тема: Некњижевни текстови Комуникација и језик

<p>укључујући значајне умјетнике, умјетничка дјела и културно-историјске споменике;</p> <ul style="list-style-type: none"> - примјењује основне кораке истраживачког процеса, укључујући планирање, прикупљање и анализу информација из различитих извора (литература, интервјуи, посматрање и сл.); - води истраживачки дневник, у којем ће евидентирати ток и налазе истраживања; - развије вјештине усмене и писане комуникације кроз интервјуисање, учешће у дискусијама и изради есеја, извјештаја или интервјуа; - се креативно изражава креирајући ликовни рад подстакнут темом истраживања; - у виду форума презентује ток и резултате свог истраживања (усмено, писмено, визуелно). 	<p>бити из области националне културне баштине. У току једне седмице, ученици истражују различите теме као што су: значајни ликовни умјетници из окружења (сликари, вајари, архитекте), културно-историјске грађевине, дјела народне умјетности и слично.</p> <ul style="list-style-type: none"> - У процесу истраживања ученици воде истраживачке дневнике, интервјуишу саговорнике, проучавају релевантну литературу, израђују сопствени ликовни рад подстакнути темом, и учествују у дискусији на школском форуму или часу. Завршна активност подразумијева представљање резултата у облику есеја, интервјуа или изложбе ликовних радова, уз кратак опис спроведеног истраживања. 	<p>Историја</p> <p>Музичка култура</p>	<p>(Анализа дјела завичајних писаца и књижевних текстова сличне тематике)</p> <p>Увод у Историју (Испитивање утицаја историјских догађаја и личности на изабране теме)</p> <p>Увод у предмет, Музика у друштву Примијењена музика (Истраживање традиционалне музике и њене специфичне везе са тематиком која се обрађује)</p>
---	---	--	---

Дидактичко-методичка упутства и препоруке

Настава ликовне културе у гимназији реализује се у оквиру 36 часова годишње, са једним часом седмично. Она треба да буде усмјерена на ученика, подстићући његову радозналост, истраживање, креативност и самосталан рад. Препоручује се примјена различитих општих и специфичних метода рада, које омогућавају ефикасно учење и активно укључивање ученика у процес изградње сопственог знања. Посебно се препоручује конструктивистички приступ, у коме се ученици подстичу да самостално истражују податке из различитих извора, међусобно сарађују и једни друге поучавају. Наставник у таквом приступу има улогу организатора процеса учења, водећи рачуна о различитим интересовањима и способностима ученика, како би се осигурало њихово активно учешће и стално напредовање.

Примјеном различитих стратегија учења и поучавања – као што су дискусија, дебата, тимски рад и пројектна настава – садржаји се повезују са свакодневним искуствима ученика и лакше се интегришу са другим областима и школским предметима, што доприноси цјеловитом развоју ученика. Коришћење диференцираних задатака и дигиталних алата додатно обогаћује процес учења, омогућавајући ученицима да развијају самосталност и вјештине проналажења и коришћења литературе.

Ограничен број часова захтијева пажљиво планирање и досљедну реализацију наставе. За планирање наставе неопходно је ослањати се на савремену литературу и наставна средства.

Посебну пажњу при анализи ликовног дјела треба посветити развоју ликовног језика, односно анализи ликовних елемената и композицијских принципа, уз подстицање и поштовање критичког мишљења ученика. Неопходно је повезивати теоријски и практични рад како би се постигли што бољи резултати у процесу учења.

Важан дио наставе чине екскурзије и посјете културним институцијама као што су музеји, галерије, атељеи, археолошки локалитети и рестаураторске радионице. Ове активности омогућавају ученицима да се упознају са културном баштином и развијају осјећај за њено очување. Наставник прилагођава избор локација могућностима школе и интересовањима ученика, водећи рачуна о окружењу и доступности. Препоручује се да се организује најмање једна цјелодневна екскурзија за обилазак значајних националних споменика и посјету музејима и галеријама.

У наставном процесу потребно је користити уџбенике које је одобрило Министарство просвјете и културе Републике Српске, као и другу стручну литературу.

Оцјењивање ученика потребно је врши у складу са Законом о средњем образовању и васпитању и важећим правилником о оцјењивању ученика у настави и полагању испита у средњој школи.